

1. ΚΑΝΟΥΜΕ ΛΙΓΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΗΛΙΚΙΑ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 25/12/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 25/12/2019

Σελίδα: 3

Γεννάμε λιγότερα παιδιά, σε μεγαλύτερη ηλικία

Μετά το 1950 αυξάνεται συνεχώς ο αριθμός των θανάτων εξαιτίας της γήρανσης του πληθυσμού της χώρας μας

Του ΓΙΑΝΝΗ ΕΛΑΦΡΟΥ

Το 2018 στη χώρα μας σημειώθηκαν 33.857 περισσότεροι θάνατοι (120.297) από τις γεννήσεις (86.440). Δυστυχώς, όλα δείχνουν πως δεν πρόκειται για μια εξαίρεση, αλλά για μια νέα κατάσταση, που ήρθε για να μείνει και απαιτούνται πολύ σοβαρές και συνολικές αλλαγές για να ανατραπεί. «Τις τελευταίες δεκαετίες ο αριθμός των γεννήσεων στη χώρα μας έχει μειωθεί σημαντικά (155.000 τη δεκαετία του '50, 141.000 το 1981, 102.000 το 2001 και 86.500 το 2018), ενώ ένα τρίτο των γεννήσεων αυτών (το 15% περίπου την τελευταία εικοσαετία) προέρχεται από αλλοδαπές μόνιμα εγκατεστημένες στη χώρα μας. Ταυτόχρονα, μετά το 1950 αυξάνεται συνεχώς και ο αριθμός των θανάτων λόγω της γήρανσης του πληθυσμού μας. Οι αλλαγές αυτές οδήγησαν στη δημιουργία αρνητικών φυσικών ισοζυγίων (γεννήσεις-θάνατοι), που δεν αναμένεται να μετατραπούν σε θετικά τις αμέσως επόμενες δεκαετίες», σημειώνει σε παρέμβαση του ο καθηγητής Δημογραφίας στο Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας Βύρων Κοτζιάμνης. Βασίζομενος σε μελέτες του Εργαστηρίου Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων, σημειώνει πως εάν τα «μεταναστευτικά ισοζύγια στο μέλλον είναι ουδέτερα (δηλ. μηδενικά), ο πληθυσμός της χώρας μας θα μειώνεται συνεχώς, ενώ ταυτόχρονα το πλήθος και το ποσοστό των ηλικιωμένων (65%+) και των υπερηλικών (85+) θα αυξηθεί ακόμη περισσότερο».

Οι γεννήσεις στην Ελλάδα Κατά 33.857 άτομα μειώθηκε το 2018 ο πληθυσμός της χώρας, καθώς καταγράφηκαν 86.440 γεννήσεις και 120.297 θάνατοι.

Τα μέτρα που απαιτούνται

Τι μπορεί όμως να γίνει για να ανακοπεί σε μια πρώτη φάση η φθίνουσα πορεία της γονιμότητας και στη συνέχεια αυτή να αυξηθεί; Απαιτείται προφανώς μια προοδευτική αλλαγή των αναπαραγωγικών μας συμπεριφορών και κυρίως η δημιουργία ενός ευνοϊκού περιβάλλοντος που σήμερα δεν υπάρχει, περιβάλλοντος που θα επιτρέψει την υλοποίηση από τις νεότερες γενιές οικογένειες με γύρω στα δύο παιδιά κατά μέσον όρο. Σε τι συνίσταται όμως το ευνοϊκότερο αυτό περιβάλλον; Τα μέτρα αυτά, τονίζει ο Βύρων Κοτζιάμνης, πρέπει να είναι επικεντρωμένα στο παιδί και την οικογένειά του, ανεξαρτήτως της μορφής της (συμβίωση με/χωρίς σύμφωνο, γάμος, μονογονεϊκή οικογένεια) και ταυτόχρονα, εκτός των άλλων, να στοχεύουν και στη μέγιστη δυνατή μείωση των διαφορών του επιπέδου διαβίωσης των οικογενειών μεσαίων και χαμηλών εισοδημάτων που απορρέουν από την έλλειψη ενός παιδιού.

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΧΩΡΙΣ ΠΑΙΔΙΑ
14% (1972-1979) → 20% (1970-1975)

Για την ενίσχυση της γονιμότητας απαιτούνται μέτρα επικεντρωμένα στο παιδί και στην οικογένειά του, ανεξαρτήτως της μορφής της (συμβίωση με/χωρίς σύμφωνο, γάμος, μονογονεϊκή οικογένεια)

Στόχος η μέγιστη δυνατή μείωση των διαφορών του επιπέδου διαβίωσης των οικογενειών μεσαίων και χαμηλών εισοδημάτων που απορρέουν από την έλλειψη ενός παιδιού

ΜΕΣΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΠΑΙΔΙΩΝ/ΓΥΝΑΙΚΩΝ

(διαγενεακή γονιμότητα), γενεές 1935-1979

Γενεές	Μέσος αριθμός παιδιών/γυναίκα	Μέση ηλικία στη γέννηση των παιδιών
1935-1939	2,1-2,2	27,8
1940-1944	1,98	27,1
1945-1949	1,95	26,4
1950-1954	1,95	25,9
1955-1959	1,89	25,7
1960-1964	1,76	26,3
1965-1969	1,73	27,8
1970-1974	1,58	29,4
1975-1979	1,51-1,53	30,3

ΠΗΓΕΣ: Εργαστήριο Δημογραφικών & Κοινωνικών Αναλύσεων, ΤΜΧΠΠΑ, Παν. Θεσσαλίας - ΕΛΣΤΑΤ, Ίδιο επεξεργασία των δεδομένων

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Παράμετροι

Σημαντικές παράμετροι τις οποίες σημειώνει ο κ. Κοτζιάμνης είναι η άνοδος της μέσης ηλικίας απόκτησης του πρώτου παιδιού και η πτώση των δείκτων γονιμότητας, τάσεις που εκφράζονται στο σύνολο σχεδόν των ευρωπαϊκών χωρών, αλλά στην Ελλάδα εκφράζονται με ιδιαίτερη ένταση. Ετσι, όσον αφορά τη μέση ηλικία πρώτης γέννας, αυτή από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 ακολουθεί σταθερά ανοδική πορεία (από 24 στα 30,5 ετη). Καθώς μιλάμε για μέσον όρο, αυτό σημαίνει πως μεγάλο μέρος των γυναικών γίνονται μητέρες για πρώτη φορά πάνω από τα 35 έτη και ακόμα μεγαλύτερες, έτσι ώστε η γέννα να γίνεται όλο και περισσότερο υπόθεση της... μέσης ηλικίας. Βεβαίως, όταν μια γυναίκα φέρνει στον κόσμο το πρώτο παιδί της σε μεγάλη σχετικά ηλικία, σπανιώς κάνει και δεύτερο, πόσο μάλλον τρίτο. Ταυτόχρονα, οι δείκτες γονιμότητας, σύμφωνα με τον κ. Κοτζιάμνη, «καταρρέουν, πέφτοντας από τα 2,2 παιδιά ανά γυναίκα το 1979-80 στο 1,25 γύρω στο 2000, αυξάνονται ελαφρώς στη συνέχεια και μειώνονται εκ νέου (1,35 παιδιά/γυναίκα) το 2017

Οι δείκτες γονιμότητας «καταρρέουν, πέφτοντας από τα 2,2 παιδιά ανά γυναίκα το 1979-80 στο 1,25 γύρω στο 2000, αυξάνονται ελαφρώς στη συνέχεια και μειώνονται εκ νέου (1,35 παιδιά/γυναίκα)».

είναι 1,6 παιδιά ανά γυναίκα (με τη Γαλλία στο 1,85), ενώ η αναλογία αναπαραγωγής σε κοινωνικό επίπεδο υπολογίζεται σε 2,2 παιδιά ανά γυναίκα. Οι χώρες του νό-

του και της Ανατολικής Ευρώπης βρίσκονται πιο χαμηλά, περίπου στα ελληνικά επίπεδα. Πώς διαγράφεται το δημογραφικό μέλλον, σύμφωνα με τον κ. Κοτζιάμνη και το Εργαστήριο Δημογραφικών και Κοινωνικών Αναλύσεων (ΕΔΑΚ); Για να απαντηθεί το ερώτημα αυτό οι ερευνητές από το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας ξεκαθαρίζουν τους δύο ανεξαρτητούς παράγοντες που καθορίζουν τις γεννήσεις κάθε χρονιάς: του πλήθους των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας και του τελικού αριθμού των παιδιών που θα κάνουν. «Το πλήθος των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας τις αμέσως επόμενες δεκαετίες, χωρίς ριζικές αλλαγές (σημαντι-

κή εισοδος νέων αλλοδαπών στη χώρα μας) δεν αναμένεται να αυξηθεί, αλλά αναπόφευκτα θα μειωθεί (κατά 250.000 από το 2018 έως το 2030, κατά 350-400.000 μέχρι το 2040). Ο παράγοντας αυτός θα έχει στο μέλλον προφανώς αρνητική επίπτωση στις γεννήσεις», σημειώνει ο κ. Κοτζιάμνης. «Θα μπορούσε εν μέρη μόνον να αντισταθμιστεί εάν οι νεότερες γενιές αρχίσουν να κάνουν όλο και λίγο περισσότερα παιδιά απ' ό,τι οι γονείς τους ή/και εάν σταματήσουν να κάνουν τα παιδιά τους σε όλο και μεγαλύτερη ηλικία», συμπληρώνει ο καθηγητής του Παν. Θεσσαλίας. Πάντως, σύμφωνα με τις εκτιμήσεις του Εργαστηρίου, που παρουσιάζονται από τον κ. Κοτζιά-

μνη στη μελέτη με τίτλο «Τα νέα μέτρα στήριξης της οικογένειας και η συμβολή τους στις γεννήσεις και στη γονιμότητα», πολύ δύσκολα οι γεννήσεις την επόμενη δεκαετία θα φτάσουν τους θανάτους, οι οποίοι αναμένεται να αυξηθούν λόγω γήρανσης του πληθυσμού. Για να υπάρξει μια πορεία αναστροφής αυτής της τάσης απαιτείται σύμφωνα με τον κ. Κοτζιάμνη «μια στοχευμένη δημογραφική πολιτική, σε συνδυασμό με μια αποτελεσματικά κοινωνική πολιτική, την ανόρθωση της οικονομίας μας, τη βελτίωση των συνθηκών στην αγορά εργασίας ως και την άρση των έμφυλων διακρίσεων και της ασυμβατότητας μεταξύ εργασιακής και οικογενειακής ζωής».

1. ΚΑΝΟΥΜΕ ΛΙΓΑ ΠΑΙΔΙΑ ΣΕ ΜΕΓΑΛΗ ΗΛΙΚΙΑ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . .25/12/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . .25/12/2019

Σελίδα: 3

Η διαχρονική εξέλιξη του δείκτη γονιμότητας στην Ελλάδα

Πώς εξελίχθηκαν όμως οι δείκτες γονιμότητας στην ελληνική κοινωνία τις προηγούμενες δεκαετίες, σύμφωνα με τον καθηγητή Βύρωνα Κοτζιάμη; Την περίοδο 1950-1979 υπήρχε υψηλός δείκτης, από 1,95-2,1 παιδιά ανά γυναίκα, ενώ ταυτόχρονα ιδιαίτερα σημασία είχε πως «οι γυναίκες που γεννήθηκαν ανάμεσα στο 1935 και στο 1955 έκαναν τα παιδιά τους σε όλο και μικρότερη ηλικία».

Οι γενεές των γυναικών που γεννήθηκαν από το 1960 έως το 1975 έκαναν τελικά 1,6-1,7 παιδιά, λιγότερα απ' ό,τι οι μητέρες τους. Οι γυναίκες όμως την περίοδο αυτή άρχισαν να κάνουν τα παιδιά τους, σε αντίθεση με τις προηγούμενες γενεές, σε όλο και μεγαλύτερη ηλικία.

Τη δεκαετία του 2000 υπήρχε μια προσωρινή άνοδος του συγχρονισμένου δείκτη γονιμότητας,

όχι γιατί ανακόπηκαν οι πτωτικές τάσεις του αριθμού παιδιών ανά μητέρα στις διαδοχικές γενεές, καθώς οι μητέρες συνέχιζαν να κάνουν όλο και λίγο λιγότερα παιδιά. Οφείλεται κυρίως στην αναπλήρωση των γεννήσεων, δηλαδή στο ότι οι γυναίκες που ανέβηκαν συνεχώς τις γεννήσεις τους τα προηγούμενα χρόνια, τις έκαναν τελικά σε μεγαλύτερη ηλικία εκείνη την περίοδο.

Την περίοδο της κρίσης

Η μικρή μείωση του συγχρονισμένου δείκτη γονιμότητας την περίοδο της κρίσης (από 1,48 το 2010 σε 1,35 παιδιά / γυναίκα το 2017) οφείλεται στη συνεχιζόμενη αύξηση της μέσης ηλικίας στην απόκτηση των παιδιών στις νεότερες γενεές και στη συνεχιζόμενη μείωση της γονιμότητάς τους (οι δύο αυτοί παράγοντες

δύνανται να συσχετισθούν με την κρίση). Η μείωση, σύμφωνα με την εκτίμηση του Εργαστηρίου, θα ήταν ακόμα μεγαλύτερη χωρίς τις γεννήσεις των αλλοδαπών.

Συνολικά εξετάζοντας, βλέπουμε πως «στις γενεές των γυναικών που γεννήθηκαν μετά τα τέλη της δεκαετίας του '50 η γονιμότητα συρρικνώνεται γρήγορα. Ειδικότερα, αν οι γυναίκες που γεννήθηκαν λίγο πριν από τον πόλεμο έκαναν, όπως προαναφέραμε, κατά μέσον όρο 2,2 παιδιά και αυτές που γεννήθηκαν μία εικοσαετία αργότερα (το 1955-1959) 1,9 παιδιά, οι νεότερες (όσες γεννήθηκαν μετά το 1960) κάνουν όλο και λιγότερα, οι γεννηθείσες δε το 1975-1979 θα κάνουν πιθανότατα κατά μέσον όρο μόλις 1,53 παιδιά. Ταυτόχρονα, η μέση ηλικία στην τεκνογονία αυξάνεται συνεχώς: 26,3 έτη στις γενεές 1960-1964,

30,3 έτη στις γενεές 1975-1979», σημειώνει ο κ. Κοτζιάμης.

Η πρόσφατη οικονομική κρίση εκπληρώθηκε σε μια περίοδο που χαρακτηρίζεται από τη μείωση του πλήθους των γυναικών αναπαραγωγικής ηλικίας (μείωση που ξεκίνησε λίγο πριν από το 2009: -300.000 ανάμεσα στο 2009 και στο 2018), τη συνεχή αύξηση της ηλικίας στην απόκτηση των παιδιών (αύξηση που έχει ξεκινήσει εδώ και μία τριακονταπενταετία) και τη μείωση του μέσου αριθμού των παιδιών στις διαδοχικές γενεές των γυναικών που γεννήθηκαν μετά το 1960.

Η επείδωση του οικονομικού περιβάλλοντος και η ήδη σχετικά υψηλή ηλικία στην τεκνογονία θα επηρεάσουν ακόμη και την αναπλήρωση των γεννήσεων από τις νεότερες γενεές, καθώς τμήμα τους που θα επιδιώξει

κάποια στιγμή να κάνει ένα παιδί σε μεγάλη ηλικία δεν θα το μπορέσει, καθώς η βιολογική ικανότητα σύλληψης μειώνεται ταχύτατα μετά τα 35 έτη. Επομένως, τα παιδιά που θα κάνουν οι γυναίκες που γεννήθηκαν μετά το 1980 θα είναι πιθανότατα ακόμη λιγότερα και από τα 1,5.

Οι τάσεις

Ποιες τάσεις προβλέπονται για την επόμενη δεκαετία; Σύμφωνα με τον κ. Κοτζιάμη, «οι ετήσιοι δείκτες συγχρονικής γονιμότητας, ακόμη και εάν δεν είχαν ληφθεί τα πρόσφατα μέτρα της κυβέρνησης, θα αυξηθούν πιθανότατα ελαφρώς την επόμενη δεκαετία για δύο λόγους: πρώτον, θα υπάρξει μια μικρή "αναπλήρωση των γεννήσεων", καθώς κάποιες από τις πιο ηλικιωμένες γυναίκες, που οδεύουν προς το τέλος του

αναπαραγωγικού κύκλου τους, μην έχοντας πλέον περιθώρια, θα κάνουν το -ή το επιπλέον- επιθυμητό παιδί. Δεύτερον, δεν αγαμμένεται να συνεχισθεί για πολύ ακόμη η αύξηση της μέσης ηλικίας στην απόκτηση των παιδιών -ιδιαίτερα δε του πρώτου- στις νεότερες γενεές.» Οι δύο αυτοί παράγοντες θα έχουν κάποιο μικρό θετικό αντίκτυπο την επόμενη δεκαετία και οι δείκτες συγχρονικής γονιμότητας πιθανότατα θα αυξηθούν οριακά (από τα 1,35 το 2017 στα 1,45-1,50 παιδιά / γυναίκα).»

Η αύξηση αυτή δεν πρόκειται όμως να συνεχισθεί τη μεθεπόμενη δεκαετία εάν οι νεότερες γενεές δεν αρχίσουν να κάνουν όλο και περισσότερα παιδιά (έτσι και λίγο περισσότερα), γεγονός που προϋποθέτει, όπως προαναφέραμε, ευνοϊκότερες συνθήκες στη χώρα μας».

2. ΞΕΚΙΝΑΕΙ Η ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΟΥ ΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ

Μέσο: ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ημ. Έκδοσης: . . . 25/12/2019 Ημ. Αποδελτίωσης: . . . 25/12/2019

Σελίδα: 23

Με τον... Αν Βασίλη η διανομή του μερίσματος

Τα αυξημένα έσοδα του προϋπολογισμού μεγέθυναν το κοινωνικό μέρισμα αλλά και το επίδομα θέρμανσης. Σύμφωνα με όσα ανακοίνωσε ο κυβερνητικός εκπρόσωπος Στέλιος Πέτσας, το κοινωνικό μέρισμα θα δοθεί σε επιπλέον 50.000 οικογένειες, καθώς το ποσό αυξήθηκε κατά 40 εκατ. ευρώ.

Όπως ανέφερε ο κ. Πέτσας μιλώντας στον ΑΝΤ1, το κοινωνικό μέρισμα θα κορηνγηθεί στους δικαιούχους την ερχόμενη Δευτέρα ή Τρίτη, ενώ όσοι υπέβαλαν ενστάσεις θα εξεταστούν στις αρχές του επόμενου μήνα. Σύμφωνα με τον σχεδιασμό του υπουργείου Οικονομικών:

1. Το επίδομα θέρμανσης θα καταβληθεί έως το τέλος του έτους στους δικαιούχους. Το ποσό ξεπέρασε τα 84 εκατ. ευρώ, έναντι 68 εκατ. ευρώ που είχε αρχικά ανακοινωθεί και 64 εκατ. ευρώ που διανεμήθηκε την περίοδο 2018-2019.

Πάνω από 600.000 αιτήσεις δικαιούχων επιδόματος πετρελαίου θέρμανσης, δηλαδή 100.000 περισσότερες από πέρυσι, εγκρίθηκαν και θα λάβουν το επίδομα. Σημειώνεται ότι η υποβολή αιτήσεων στην ηλεκτρονική πλατφόρμα για το επίδομα θέρμανσης της περιόδου 2019-2020 ολοκληρώθηκε το βράδυ της Παρασκευής 20 Δεκεμβρίου.

2. Περισσότεροι από 1 εκατ. πολίτες (ή 300.000 νοικοκυριά) θα λάβουν το κοινωνικό μέρισμα, το οποίο διαμορφώνεται στα 215 εκατ. ευρώ. Μέχρι χθες, σύμφωνα με τα στοιχεία της ΗΔΙΚΑ, είχαν υποβληθεί 259.013 αιτήσεις από φορολογούμενους. Δικαιούχοι του μερίσματος είναι:

- Οικογένειες με 4 τέκνα και άνω

Μέχρι το τέλος του έτους θα καταβληθεί και το επίδομα θέρμανσης. Το ποσό ξεπέρασε τα 84 εκατ. ευρώ. Περισσότερες από 600.000 αιτήσεις δικαιούχων εγκρίθηκαν και θα λάβουν το επίδομα.

Την ερχόμενη Δευτέρα ή την Τρίτη θα δοθεί σε 300.000 νοικοκυριά.

με φορολογητέο οικογενειακό εισόδημα έως 20.000.

- Οικογένειες που τουλάχιστον ο ένας γονέας είναι μακροχρόνια άνεργος (άνω των 12 μηνών)

με τουλάχιστον ένα εξαρτώμενο τέκνο και με φορολογητέο εισόδημα έως 15.000 ευρώ (λαμβάνονται υπόψη και μονογονεϊκές οικογένειες). Ο αριθμός των ωφελούμενων νοικοκυριών φθάνει τις 163.778.

- Οικογένειες που και οι δύο γονείς είναι βραχυχρόνια άνεργοι (κάτω από 12 μήνες) με τουλάχιστον ένα εξαρτώμενο τέκνο και με φορολογητέο εισόδημα έως 15.000 ευρώ (λαμβάνονται υπό-

ψη και μονογονεϊκές οικογένειες). Ο αριθμός των ωφελούμενων νοικοκυριών φθάνει τις 40.927.

- Οικογένειες με εξαρτώμενα τέκνα ΑμεΑ.

Οι δικαιούχοι μπορούν να υποβάλουν αίτηση μέσω της ιστοσελίδας www.koinonikomerisma.gr. Πατώντας την ένδειξη «είσοδος», ο ενδιαφερόμενος καλείται να συναινέσει με τα εξής:

- Η αίτηση επέχει θέση υπεύθυνης δήλωσης του ν. 1599/1986 (Α' 75) ως προς τα δηλούμενα στοιχεία καθώς και συναίνεσης για τη λήψη φορολογικών δεδομένων που τηρούνται στην ΑΑΔΕ.

- Ο αιτών φέρει την ευθύνη για τη συμπλήρωση αριθμού λογαριασμού (IBAN), ο οποίος είναι έγκυρος και ενεργός και στον οποίο είναι υποχρεωτικά είτε αποκλειστικός δικαιούχος είτε συνδικαιούχος.

- Ο αιτών συναινεί στο σύνολο των ηλεκτρονικών διασταυρώσεων και λοιπών ελέγχων που θα πραγματοποιηθούν για την επιβεβαίωση των στοιχείων και της διαδικασίας έγκρισης.

- Τυχόν έγκριση της αίτησης θα είναι ορατή από τον/τη σύζυγο ή το έτερο μέλος του συμφώνου συμβίωσης.

- Στη συνέχεια καλείται να εισαγάγει τους κωδικούς (password και username) του Taxisnet.

- Στο τελευταίο στάδιο, ο ενδιαφερόμενος δίνει τη συγκατάθεσή του ώστε η εφαρμογή «Κοινωνικό Μέρισμα» να αποκτήσει πρόσβαση στα βασικά στοιχεία μητρώου που παρέχονται από το φορολογικό μητρώο του υπουργείου Οικονομικών που διαχειρίζεται η ΑΑΔΕ.

ΠΡ. ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ